

tíðindablaðið

sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

oddagrein

Sjúkra-
kassarnir við
eitt vegamót

EIN av fyrstu døgnum verður Havnar Sjúkrakassi 100 ár, og man hann vera ein av elstu felagsskapunum í landinum. Tað var fyrsta fakfelagið í landinum »Thorshavn Arbejderforening«, sum tók hetta stig og endamálið var at »frísk skuldu hjálpa sjúkum og rík skuldu hjálpa fátækum«.

BERT endamálið visir, at tað hava verið hugsjónarmenn, sum hava stovnað sjúkrakassarnar. Og heldur er einki at ivast í, at teir í sær sjálvum hava verið stór framstig. Eisini hava sjúkrakassarnir verið tí »meinig« mannum ein stórus stuðul, tá neyðugt hevur verið at fáa læknahjálpa.

MEN samfelagið er broytt ómetaliga nógv hesi 100 árin, sum sjúkrakassarnir hava virkað. Og ein hevur mestsum varhugað av, at sjúkrakassarnir ikki rættuligt hava fylgt við tíðini. Og tí kann tað stundum fælast sum at tað, sum fyr 100 árum síðan var eitt stórt framstig, í dag í summum færum fælist sum eitt haft. Fyri at nevna eitt dømi, roknar sjúkrakassin framvegis við A og B limum, sum verða býttir upp eftir inntøku. B-limirnir gjalda hægri limagjald, teir hava onkur rættindi, sum A-limur ikki hava. Men tír skuldu afturfyri gjalda ein part av læknarokningini sjálvir. Hetta er ein skipan, sum tóin fyr langari tíð síðan er lopin frá. Sjálvsagt skulu allir limir í dag hava somu rættindi og somu skyldur. Afturat hesum kemur, at sjúkrakassin als ikki kann umsita hetta uppbýti í A og B limir. Tí siggja vit A limir við høgari inntøku og B limir við lágari inntøku. Vit siggja eisini hvussu trupult tað hevur verið at fáa sáttmálar við læknar og tann-

læknar. Og fyri teir seinnu sigja vit, at tað í veruleikanum er upp til teir sjálvar, um teir vilja hava sáttmála ella ikki.

VIT vita, at smá »tillop« hava verið til at fáa nýskipanir innan sjúkrakassan, men hetta tykist at arbeiða serdeillis tungt, og í veruleikanum er einki broytt her í mong ár.

NÚ vita vit, at sjúkrakassarnir í verandi líki fyr mongum árum síðan eru avtiknir í Danmark. Vit vita eisini, at tað hevur ljóðað, at ætlanin er at gera tað sama her á landi. Í hesum sambandi telur tað sjálvsagt eisini, at verandi skipan, har tað at vera sjúkrakassalækni, er ein privat vinna, har gjaldast skal fyri hvørja einstaka kontakt sjúklingurin hevur við læknar, sjálvst tað talan er um resept, neyvan longur er hóskandi. Og hetta vilja politisku myndugleikarnir hava broytt.

VIT ynskja Havnar Sjúkrakassa hjartaliga tillukku við teimum 100 árunum. Vit ynskja eisini sjúkrakassanum eitt langt lív.

MEN her eigur sjúkrakassin sjálvur at vera úti um seg. Henda ongar broytingar kunnu okkara sjúkrakassar fáa somu lagnu sum teir donsku. Men kann sjúkrakassin laga seg til nútíðina og kann hann ávísja, at ein framtíðarskipan við sjúkrakassarnar er eitt alternativ til eina framtíðarskipan utan sjúkrakassar, skuldi Havnar Sjúkrakassi trygt kunnað farið inn í sína 2. øld.

MEN hetta er upp til sjúkrakassarnar sjálvar!

-i.

Áheitan á Læknafelagið

Í Sosialinum frá 2. desember siggja vit, at Læknafelagið nú vil hava eitt orð at siga um sjúkrakassabýggjingina.

Sagt verður at ein fundur hevur verið, og at seinni verður skipað fyri einum temadegi, og síðani at royna at koma við eini felags niðurstøðu.

Fyri tað fyrsta vil eg siga, at tað er í lagi at fakbólkar úttala seg, men fyri at niðurstøðan ikki skal hava nakra slagsíðu, so vil eg koma við nekrum áheitanum til Læknafelagið.

Vit vita, hvussu Føroya geografiska støða er, og harav stendst, at vit mugu og skulu frammyrja hava minst 3 sjúkrakass.

Harum er nokk eingin ivi. Men hvussu skulu nú hesi virka. Hesi skulu sjálvandi virka sum verulig sjúkrakass, har læknar kunnu trívast og útviklast. Tí mugu onkrar spesiálgreinar leggjast á smærri sjúkrakassini. Tað eru nógvar sergreinar til, og á Landssjúkrakassinum koma so aldri allar at vera, vit koma altíð at hava brúk fyri Ríkishospitalinum, sum vit hava nógvar fyri at takka.

Tá tit nú taka avgerð ella geva eina tilráðing, so mugu tit minnast til, at tað er ein ógvuliga stór ábyrgd tit leggja á tykkum sjálvar. Tí um niðurstøðan nú verður, at tey smærri sjúkrakassini

koma at hava ringt við at fáa læknar, so er tað tykkara ábyrgd, og so mugu tit finna tykkum í at verða tvangsfliptir til smærri sjúkrakassini til viðurskiptini eru í lagi. Eg vóni ikki, at hetta verður neyðugt, men eitt er vist, at stendst nakað mannfall av, at nokur pláss í landinum verða fyri vanbýti, tá verður ikki stuttligt at vera tann, sum situr við ábyrgdini.

Tí vil eg at enda siga. Lat okkum ell kunna liva sámuligt í Føroyum, og visa tað gamla góða feroyska sinnalagið, nevniliga at rætta hvør øðrum eina bróðurhond, sjálvst um tað kostar í fyrsta umfari.

H.

So lítið fantils er á tí
teir siga og skriva

Tað er ikki smávægis — tað ið bløð og politikarar, í navni partapolitikins, lata frá sær av, hampuliga sagt, tvætti. Vælsaktans í einum alatollianskum áliti á, at hin »forlipti« veljarin svelgjur alt við góðum lysti.

Tak t.d. Sosialin og sosialistarnar, hjá teimum er Føroya Fiskasøla hin stóra vanlukkan. Uttan at vita av, so gera teir seg inn á eina samtøku sum virkar eftir tí sosialistiska arbeiðsháttinum, har limirnir allir skulu hava samýnging fyri tað teir lata av hondum. Eingin skal missa fyri minni gott arbeiði, heldur ikki skal nakar hava fyrimun av dygdarverki. Við øðrum orðum eitt kollektiv — og tó ein

bjálki í eygum sosialistanna, men einkarbarn Dagblaðsins.

Taka vit so Telefonverkið, so lamiterar Dagblaðið inn á hendan stovn, sum hóast alt virkar eftir einum arbeiðshátti samlíkurti borgarliga. Hesin stovnurur má beinleiðis út til brúkaran við rokningini fyri ta veittu tænastuna. Brúkarin stendur við rokningini í hondini og kann sjálvur gera av, um tað er dyrt ella bligt at telefonera í Føroyum. Við ábyrgdini stendur ein maður — ikki nevndir er ráð, men stjórin sjálvur.

Hetta skuldi komið tí borgarliga háttinum so nær, sum ein almennur stovnur nú einaferð kann koma — kortini bjálki í

eygum Dagblaðsins, samstundis sum blaðið hevur landsverkfrøðingsstovnin undir sínum verjandi veingjum — alt meðan hesin stovnur stendur á høvðinum í landskassanum.

Hesin hurlivasin nervar kanska ikki tann ófrælsa, men fyri hitt fria sinnið og hin borgarliga hugsunarháttin er hetta lítið fantils og ørkymlandi, ella er alt berur sjónleikur. Um so er, so hevði sjónleikurin verið fullkomin, um ein sosialistur gjørdist fiskasølustjóri og fólkaflaksmaður telefonverksstjóri. Sent Dagblaðnum og Sosialinum.

Jógvan í Løðuni

Útspilling

Herfyri vóru einstök fólkaflaksfólk so mikið at sær komin, at tey fingur steðgað garpunum á Traðarvegnum við fílu persónliga útspillingini av hampafólki í »skemtiteiginum«: Per í leysari luft.

Tó so, at tá ið ein tíð var frálidin, byrjaðu hesir hatursins pennar aftur, og so við og við komu teir niður aftur á tað stóði teir vóru á, og má sigast, at teir nú eru komnir niður á botn aftur í sugguni.

Serliga er tað javnaðarfólk, ið standa fyr skotum.

Til seinasta lögtingsval fekk stavnamaðurin sín størsta politiska kjaftfisk higartil.

Kollfirðingar og norðstremoyingar stuðlaðu so dyggiliga Javnaðar-

flokkin, at Thomas Arabo varð valdur inn á ting við stórum meiriluta, meðan Fólkaflokkurin av hesi orsök misti sitt umboð.

Síðan tá hevur Dagblaðið fært eina rætttiliga haturskampagnu imóti Thomas Arabo.

Dylluprojektið og nevndin í P/F Dyllumu eru vorðin speirkin og lögdir undir illgruna, at hava nýtt pening ólógliga. Samstundis hevur Dagblaðið viðgjørt Thomas á ein slíkan hátt, at tað týðiliga skínur íggjøgnum, at tann veldugi stuðul, ið kollfirðingar og norðstremoyingar góvu Javnaðarflokkinum við at seta Thomas á ting, framvegis í dag gevur teimum marruna á Traðarvegnum.

Tað sum tó fekk meg at

taka penn í hond, er tann sjúkliga skrivning viðvíkjandi fiskapumpuni hjá Sólbjørn Jacobsen.

Sólbjørn hevur so sanniliga kent sviðan av óðsinnaðu skrivningini í Dagblaðnum, tí neyvan hevur nakar føroyingur fingið so nógv blaðrúmd har, og hevur hon verið 100% negativ.

Í umrøðuni av fiskapumpuni verður Sólbjørn stimplaður sum fupp- og fidusmakari. Meðan teir veruligu skurkarnir fáa ta blaðrúmd, teir vilja hava, til at tileinkisgera tað arbeiði, ið Sólbjørn hevur lagt í hesa uppfinning.

Ta er einki minni enn eitt bragd Sólbjørn hevur gjørt. At fáa eina pumpu at rigga, hóast bæði týskarar, norðmenn og aðrir